

Clauza: Prevedere cuprinsa intr-un contract, tratat etc. ce are drept consecinta obligatii speciale pentru o parte sau partile mentionate.

Clauza aur: Stipulatie contractuala in virtutea careia pretul contractual se exprima fie intr-o valuta luandu-se aurul ca etalon al acelei valute, fie direct in aur urmand a fi platit in moneda de aur.

Exista asadar doua variante:

- clauza valoare-aur (Gold-value Clause) de specificul careia este exprimarea pretului convenit prin contract intr-o valuta, aurul fiind luat ca etalon al valorii acelei valute;

- clauza moneda-aur (Gold-Coin Value Clause) caracterizata prin aceea ca pretul este exprimat direct in aur si urmeaza a fi platit in moneda de aur.

Dintre acestea, numai clauza valoare-aur se inscrie in mecanismul clauzelor de mentinere a valorii contractului.

Domeniul acestei clauze este foarte limitat. Cuprinde numai acele contracte de transport international in care o atare clauza este subinteleasa.

Clauza best efforts: Clauza privind aspecte strict juridice ale contractului comercial, utila in contractele ce contin ca obligatie caracterizanta o obligatie de a face.

Potrivit acestei clauze, debitorul isi asuma indatorirea sa depuna efortul maxim pentru a realiza prestatile de care este tinut fata de creditor.

Aceasta clauza se regaseste mai cu seama in unele contracte de consignatie, de publicitate comerciala, de vanzare exclusiva, agentie exclusiva, de service.

Clauza clientului cel mai favorizat: Tip de clauze asiguratorie pentru contracararea riscurilor nevalutare.

Stipulatie contractuala prin care vanzatorul sau furnizorul de bunuri sau de servicii se obliga sa acorde celuilalt contractant (cumparator, beneficiar) cele mai favorabile conditii pe care le-ar acorda eventual altor parteneri cu privire la contracte avand acelasi obiect.

Domeniul de utilizare a acestei clauze cuprinde:

- contractele asigurand aprovizionarea,
- contractele de concesiune,
- contractele de vanzare,
- contractele de transfer de tehnologie.

Aceasta clauza urmareste ca finalitate adaptarea contractelor la cerintele pietei, pentru a se evita crearea, cu referire la unul dintre contractanti, a unei situatii dezavantajoase comparativ cu aceea a tertului concurent.

Prin efectul acestei clauze, daca vanzatorul sau furnizorul acorda unui tert, pe parcursul executarii contractului convenit cu cumparatorul (sau beneficiarul), conditii mai favorabile decat cele pe care le-a consimtit partenerului sau contractual, aceleasi conditii se vor aplica ex nunc (pe viitor), din chiar momentul cand ele au fost acordate tertului, si in favoarea celui cu care a contractat initial. Alinierea se va face automat, fara negocieri prealabile, cu

exceptia contractelor de mare complexitate.

In virtutea clauzei clientului cel mai favorizat, vanzatorul isi asuma implicit obligatia de a-l informa neintarziat pe cumparator asupra continutului contractului convenit ulterior cu un alt client. Termenul notificarii poate fi stabilit prin chiar continutul clauzei. Nerespectarea acestei obligatii poate fi interpretata ca reprezentand o executare defectuoasa a contractului cu toate consecintele aferente unei asemenea executari.

Daca exista divergente, litigiul poate fi solutionat pe calea arbitrajului, insa este necesar in acest sens ca partile sa fi prevazut aceasta posibilitate printr-o clauza compromisorie.

In principiu, adaptarea contractului nu este conditionata de existenta unei diferente prezentand o anumita importanta sau avand o anumita semnificatie intre conditiile prevazute in contractul initial si cele consimtite tertului. Nimic nu se opune insa ca partile sa instituie o astfel de conditie.

De asemenea, partile au libertatea sa limiteze spatial aplicarea clauzei la clientii provenind dintr-o anumita zona geografica sau sa excluda din arealul ei pe clientii dintr-o anumita zona geografica.

Clauza cominatorie: Clauza penala intr-un contract civil, menita sa asigure mai bine executarea acesteia, prin care partile evalueaza anticipat daunele-interese contractuale, sanctiunile stabilite fiind mai severe decat cele obisnuite.

Clauza comisorie (Pact comisoriu expres): Clauza cuprinsa intr-un contract, prin care partile stipuleaza rezolutiunea lor de plin drept in cazul neexecutarii obligatiilor de catre una din ele.

Legiuitorul nu a reglementat regimul clauzelor comisorii. Sunt interpretate restrictiv si cu mare severitate de practica judiciara. Vointa comuna a partilor de a stipula o astfel de clauza trebuie sa fie declarata fara echivoc in cuprinsul contractului.

In functie de intensitatea efectelor pe care le produc, pactele comisorii pot fi de patru feluri sau grade:

a) Pactul comisoriu expres de gradul I este clauza contractuala prin care partile stipuleaza ca in caz de neexecutare a obligatiilor de catre una din parti contractul va fi rezolvit. O asemenea clauza reproduce intocmai prevederea art.1020 Cod Civil. de aceea, in contractele sinalagmatice este inutila. Rezolutiunea este si ramane judiciara. In schimb, clauza poate avea valoare si eficienta in contractele in care rezolutiunea nu este prevazuta de lege sau este prevazuta restrictiv.

b) Pactul comisoriu expres de gradul II este clauza prin care partile stabilesc ca in cazul in care o parte nu va executa obligatiile, cealalta parte are dreptul sa desfiinteze unilateral contractul. Debitorul insa se va putea libera de datorie prin executarea pana in momentul punerii sale in intarziere. Intr-o asemenea situatie, instanta de judecata sesizata de debitor va putea constata ca, desi obligatia nu a fost executata in termen, totusi a fost executata inainte de a fi fost declarata rezolutiunea de catre creditor.

c) Pactul comisoriu expres de gradul III consta in clauza prin care se prevede ca in cazul in care una din parti nu executa obligatiile sale pana la un anumit termen, contractul este rezolvit de plin drept. Instanta nu este competenta sa acorde termen de gratie debitorului, in

contractele civile, si nici sa se pronunte referitor la oportunitatea rezolutiunii. Nu este necesara punerea in intarziere in contractele comerciale si in contractele civile in care legea prevede ca debitorul este de drept in intarziere.

d) Pactul comisoriu de gradul IV este acea clauza contractuala in care partile prevad ca in cazul neexecutarii obligatiilor, contractul se desfiinteaza de plin drept, fara punerea in intarziere a debitorului. Suntem in prezenta celui mai energic pact comisoriu expres. Ajungerea la termen a obligatiei neexecutate are ca efect rezolutiunea contractului de plin drept. Instanta nu poate decat sa constate rezolutiunea. Totusi, creditorul poate opta intre rezolutiunea de plin drept a contractului si obligarea debitorului la executare.

Clauza compromisorie: Acordul partilor unui contract principal, exprimat printr-o stipulatie inserata in cuprinsul acelui contract sau printr-un in scris separat, de a supune litigiile lor ce s-ar putea ivi in legatura cu executarea sau mai curand cu neexecutarea contractului respectiv, unui anumit arbitraj.

Clauza de adaptare: Clauza stipulata intr-un contract, potrivit careia, in situatii imprezibile generatoare de situatii pagubitoare pentru oricare din partile contractante (situatii de hardship) contractul sa poata fi renegociat.

Clauza de arbitraj: Clauza prin care partile stabilesc modul de solutionare a litigiilor dintr-eele pe calea arbitrajului, clauza ce, in fapt, reprezinta ea insasi un contract, inclus in contractul principal sub forma unei conventii de arbitraj (asa-numita clauza compromisorie).

Clauza de arvuna: Conventie accesorie contractului de vanzare-cumparare in virtutea careia cumparatorul avanseaza o suma de bani ce, de regula, reprezinta o parte din pret, pe care o pierde daca vanzarea nu se executa din culpa sa, sau pe care, vanzatorul, avand-o primita, este obligat sa o restituie indoit daca neexecutarea vanzarii se datoreaza culpei sale.

Clauza de cancelling: Clauza inscrisa intr-un contract de transport, potrivit careia se poate anula contractul daca vasul nu a sosit in portul de incarcare pana la termenul convenit.

Clauza de coliziune: Conform acestei clauze, in caz de scufundare a navei asiguratorul va plati 3/4 din valoarea navei, restul de 1/4 fiind platita de Asociatia internationala pentru protectie si despagubire (Protection and Indemnity Association").

Clauza de dezicere: Clauza prin care partile isi rezerva dreptul de a se razgandi si de a desfiinta unilateral conventia (de regula intr-un anumit termen sau in anumite conditii), cu singura consecinta a pierderii arvunei date ori a restituirii dublei celei primite, sau chiar independent de existenta vreunei clauze de arvuna ori a vreunei alte sanctiuni.

In principal, determinarea legii aplicabile contractului de comert international este lasata pe seama partenerilor contractuali, care au deplina libertate sa stipuleze in contractul lor aceasta clauza care, in caz de litigiu, se va impune atat respectului partilor, cat si respectului organului de jurisdictie competent sa solutioneze acel litigiu (fie el arbitraj comercial international, sau instanta de drept comun).

Clauza de electio-juris: Clauza de electio juris poate fi convenita atat in faza precontractuala (in cursul negocierilor), cat si ulterior perfectarii contractului, in acest din urma caz, fie prin redactarea unui in scris constatator al ei, dinstinct de contractul initial intervenit intre partenerii de afaceri, precum chiar si in timpul derularii procedurii arbitrale, sau, dupa caz, judiciare.

Clauza de exclusivitate teritoriala: Clauza pe baza careia se confera reprezentatului monopolul pentru incheierea afacerilor comerciale ale reprezentatului pe un anumit teritoriu.

Clauza de exonerare: Clauza stipulata in contractul comercial, potrivit careia, oricare din partile contractante este exonerata de obligatiuni in perioada in care actioneaza evenimente fortuite sau evenimente de forta majora, care impiedica indeplinirea obligatiilor asumate.

Indeplinirea obligatiilor respective se va face dupa incetarea starii fortuite sau de forta majora, daca partenerul contractual mai este interesat.

Clauza de forta majora: Tip de clauza asiguratorie.

Urmareste ca finalitate neutralizarea consecintelor negative pe care le antreneaza realizarea anumitor riscuri decurgand din masuri politico-administrative sau din producerea unor evenimente ale naturii cauzatoare de calamitati.

Stipulatia contractuala avand caracterul unui succedaneu sau substitut de clauza de adaptare, atunci cand contine prevederea potrivit careia contractul se suspenda in caz de forta majora, urmand ca el sa continue dupa perioada de suspendare, in noile conditii, care vor fi negociate intre timp.

Evenimentele de forta majora devin cauze exoneratoare de raspundere a debitorului numai in prezenta urmatoarelor conditii:

- avertizarea creditorului de catre debitor asupra interventiei cazului de forta majora (de indata, aratandu-se si modul de avertizare - telefax, scrisoare recomandata, telex etc.), si
- dovada fortei majore (certificata de un organ oficial din tara respectiva).

Clauza de hardship: Clauza de revizuire, situatie grea, nenorocire, privatiune nedreapta.

Aceasta clauza prevede obligatia partilor de a proceda la negocieri in vederea adaptarii contractului sau de a recurge, in subsidiar, la un tert (arbitru), daca pe parcursul derularii executarii unui contract se produce o imprejurare, o situatie de orice natura, independenta de culpa vreunuia dintre parti si care afecteaza grav echilibrul contractului, provocand o ingreunare substantiala a executarii acestuia cel putin pentru una din parti.

Obligatia pe care si-o asuma expres partile ca vor revedea si reajusta prestatii lor, la anumite perioade de timp stabilite, pentru a le reechilibra, tinand cont de schimbarile constatate in circumstantele economice.

De regula, clauza de hardship se stipuleaza in contractele de lunga durata.

Clauza de hardship se analizeaza ca o varianta, strict configurata, a clauzei rebus sic standibus, care, fiind relativ indefinita, pericliteaza stabilitatea contractului.

Clauza de impreviziune: Clauza necesitata de posibilitatea modificarii sensibile a costurilor care stau la baza pretului din contractul de vanzare-cumparare.

Spre exemplu, in contractul ul complex de vanzare-cumparare de instalatii si echipamente pentru investitii, se formuleaza astfel:

"In cazul in care evenimente, neprevazute de parti, modifica radical echilibrul valoric al contractului, antrenand o sarcina excesiva pentru una din parti in exercitarea obligatiilor sale contractuale, aceasta va putea cere revizuirea contractului intr-un termen rezonabil socotit din momentul in care a luat cunostinta de aparitia evenimentelor si de incidenta lor asupra economiei contractului. Cererea va indica motivele care o justifica. Partile se vor consulta in vederea revizuirii, urmarind evitarea oricarui prejudiciu excesiv pentru una sau alta din parti. Cererea de revizuire nu suspenda prin ea insasi executarea contractului".

Clauza de imputernicire: Conventie accesorie unui contract de depunere a unor sume de bani la C.E.C. sau in cont la banca prin care deponentul imputerniceste una sau doua persoane determinate sa faca operatiuni in scopul retragerii integrale sau partiale a depozitului de numerar.

In functie de raporturile preexistente, sau care se stabilesc cu prilejul efectuarii depozitului intre deponent si persoanele imputernicite de acesta sa faca operatiunile mentionate, clauza de imputernicire poate avea caracterul unei oferte de plata, al unui contract de mandat, al unui contract de donatie etc.

Clauza de optiune a locului de plata: Tip de clauza valutara.

Varianta a clauzei monovalutare ce se caracterizeaza prin aceea ca, in virtutea ei, creditorul dobandeste dreptul de a incasa la scadenta valoarea creantei sale calculata pe baza unei valute de cont prestabilita prin contract in locul ales de acesta dintre cele convenite intr-un atare scop, iar debitorul isi asuma obligatia de a satisface optiunea astfel exprimata platind in moneda locului ales de creditor.

Alegand un anumit loc de plata, creditorul alege implicit si moneda in care urmeaza a i se face plata.

Clauza de optiune a monedei liberatorii: Sinonim - clauza de monede multiple

Tip de clauza valutara.

Stipulatia contractuala in virtutea careia partile exprima pretul convenit in doua sau mai multe monede de plata avand in vedere paritatea existenta intre acestea la data contractarii si prin care se autorizeaza creditorul ca la scadenta sa aleaga dintre acele monede pe cea liberatorie si sa pretinda debitorului sa faca plata in moneda astfel aleasa.

De regula, partile stabilesc ca monede de plata monede ale caror cursuri inregistreaza valori sensibil apropiate. Nimic nu se opune ca dreptul de optiune privind moneda liberatorie sa fie stabilit de parti in beneficiul debitorului.

Clauza de plafonare a raspunderii: Acea clauza contractuala prin care partile stabilesc o limita maxima a despagubirilor la plata carora debitorul poate fi obligat pentru neexecutarea "lato sensu" a prestatiilor la care s-a indatorat, chiar daca prejudiciul suferit de creditor depaseste aceasta limita. Valabila numai daca debitorul nu se face vinovat de dol sau de o culpa grava.

Plafonul nu are voie sa fie prea redus, altfel ar deveni o clauza de neraspundere totala.

Clauzele prin care debitorul va fi exonerat de raspundere in intregime sunt nule.

Clauza exoneratoare de raspundere: Sinonim - clauza de neraspundere

Stipulatie contractuala prin care partile inlatura, sub anumite aspecte, raspunderea contractuala ce le-ar reveni in cazul neexecutarii prestatilor asumate prin contract (din cauza neglijentei sau imprudentei).

Clauzele prin care debitorul este exonerat de raspundere in intregime sunt nule. Chiar partiala fiind, este lipsita de efect exonerator in cazul prejudiciilor cauzate direct persoanei, deoarece dreptul la viata, ca si drepturile la integritatea corporala si la sanatate sunt intangibile, neputand fi tranzactionate.

La fel este nevalabila clauza prin care debitorul ar fi exonerat de dol, deoarece o atare clauza este contrara ordinii publice si bunelor moravuri, fiind de natura sa incurajeze fraudarea.

De asemenea, nu are valabilitate nici clauza prin care debitorul este exonerat de culpa sa in general (adica de orice culpa).

Au valabilitate urmatoarele clauze de exonerare de raspundere:

a) cele prin care se reduce numarul obligatiilor legale ori se micsoareaza intinderea acestora, cu conditia ca pe aceasta cale sa nu se incalce ordinea publica si bunele moravuri;

b) cele prin care debitorul este absolvit de raspundere in anumite ipoteze expres precizate ca fiind exceptate de la regula responsabilitatii lui contractuale, fiind considerate de parti ca avand caracterul unor situatii de forta majora;

c) cele prin care debitorul se exonereaza numai de anumite culpe determinate, iar nu de culpa sa in general.

Clauza FPA: Clauza utilizata frecvent in asigurarile maritime, care priveste acoperirea pagubelor determinate de riscul maritim.

In practica internationala se disting doua sisteme:

- sistemul american, in care companiile de asigurare nu isi asuma responsabilitatea pentru pagube partiale, cel putin daca ele nu sunt cauzate de naufragiu, incendiu sau coliziunea navei cu o alta nava.

- sistemul englez, in care companiile de asigurare isi asuma responsabilitatea si pentru pagube partiale daca nava este naufragiata, esuata, a ars, ia foc, intra in coliziune.

Clauza leonina: Clauza din contractul de societate (constitutiv al unei societati comerciale) prin care unul dintre asociati isi stipuleaza totalitatea castigurilor sau prin care se stabileste ca unul sau mai multi asociati sa fie absolviti de pierderi.

Clauza leoniana este nula, deoarece realizarea de beneficii de catre toti membrii asociati constituie insusi scopul in vederea realizarii caruia s-a constituit societatea comerciala.

Clauza monovalutara: Tip de clauza valutara.

Presupune luarea in considerare de catre parti a doua monede diferite:

- moneda de plata si

- moneda de cont.

Prin ipoteza, cea dintai (moneda de plata) este mai putin stabila, mai expusa fluctuatiei si deprecierei, iar cea de-a doua (moneda de cont) este mai puternica, deci mai stabila, mai putin fluctuanta.

Clauza monovalutara este compatibila si cu exprimarea pretului contractual in aceeași moneda in care se face plata si care, de altfel, este si moneda admisa de ele pentru derularea operatiunilor financiare ce tin de executarea contractului. In acest caz, partile stabilesc ca pretul trebuie recalculat la data platii pe baza cursului unei monede de referinta careia ii atribuie prin excelenta rol de moneda de calcul.

Astfel, clauza monovalutara dobandeste caracterul de clauza de indexare valutara.

Continutul clauzei monovalutare da expresie mecanismului juridic imaginat de parti pentru mentinerea valorii contractului in conditiile variatiei cursului de schimb a monedei de plata. Astfel, partile stabilesc pretul contractual (al marfii, al serviciului, al lucrarii) luand in considerare un anumit curs de schimb (de regula cel din ziua perfectarii contractului) intre moneda de plata si moneda de cont.

Totodata, ele convin ca, daca la momentul platii respectivul curs va fi modificat, se va proceda la recalcularea pretului in asa fel incat acesta sa corespunda cursului modificat.

Prin efectul clauzei monovalutare, variatiile de curs ale monedei de plata nu influenteaza valoarea reala a prestatiei asumata de debitor si deci echilibrul contractual ramane nealterat.

In principiu, clauza monovalutara opereaza automat. Nimic nu se opune inasa ca partile sa stipuleze necesitatea unor negocieri prealabile. Este posibil ca actiunea acestei clauze sa fie conditionata de parti de existenta unei variatii de curs a monedei de plata peste un anumit procent.

Clauza monovalutara este eficienta numai daca moneda de calcul are o certa stabilitate.

Clauza multivalutara bazata pe un cos valutar convenit de parti: Sinonim - clauza plurivalutara bazata pe un cos valutar convenit de parti

Tip de clauza valutara.

Operatia de stabilire a cosului valutar poate fi indeplinita de catre parti printr-o clauza contractuala sau de catre un organ international specializat. In toate cazurile inasa ea presupune alegerea valutilor care urmeaza sa fie cuprinse in cosul valutar si determinarea ponderii pentru fiecare valuta in cosul valutar.

Valoarea de ansamblu a cosului valutar este in functie de cursurile valutilor componente. Frecvent sunt alese 3-5 monede.

Prin clauza multivalutara partile stabilesc, de regula, si metoda de calcul a modificarilor cursului valutei de plata fata de valutele din cos, precum si modul cum pot fi operate eventuale modificari in structura cosului si in metodologia de calcul pe parcursul executarii contractului.

Prezinta multe avantaje fata de Clauza monovalutara, insa este si dezavantajoasa deoarece comporta negocieri, adeseori dificile si anevoioase, intre parti pentru determinarea componentelor cosului valutar si a metodologiei de calcul.

Clauza ofertei concurente: Tip de clauze asiguratorie pentru contracararea riscurilor nevalutare.

Stipulatia contractuala ce presupune asumarea de catre vanzator a obligatiei de a acorda cumparatorului aceleasi conditii pe care le-ar oferi acestuia din urma, pentru aceeasi marfa alti furnizori concurenti in materie.

In temeiul acestei clauze cumparatorul dobandeste dreptul de a valorifica fata de partenerul sau contractual oferta mai favorabila a unui tert fata de obiectul contractului aflat in curs de executare.

In fata ofertei astfel prezentate de catre cumparator, vanzatorul are optiunea a doua solutii, si anume:

- sa accepte conditiile ofertei concurente si sa alinieze contractul la oferta respectiva (caz in care contractul va continua sa se execute in noile conditii), ori
- sa refuze alinierea contractului la oferta tertului (ipoteza in care cumparatorul este liber sa incheie un nou contract, dar de asta data cu tertul ofertant, contractul initial fiind, dupa caz, suspendat sau reziliat.

De regula, clauza ofertei concurente se stipuleaza in contractele de aprovizionare incheiate pe termen lung; ea da expresie dorintei cumparatorului de a se aproviziona in conditii mai favorabile si, totodata, asigura adaptarea pretului marfii la evolutia pietei.

Partile au libertatea sa stipuleze nu o schimbare automata a contractului ci numai obligatia lor de a renegocia contractul.

Oferta tertului isi poate produce efectele sale concurențiale numai daca este comunicata de catre cumparator vanzatorului.

Neajunsurile acestei clauze sunt faptul ca prin inserarea ei in contract este susceptibila sa antreneze dificultati semnificative in cadrul negocierilor cu tertul datorita faptului ca acesta din urma se simte deranjat ca oferta sa a fost divulgata; totodata, se creeaza premisa pentru prezentarea unor oferte de complezenta.

Mijlocul pentru neutralizarea acestui ultim risc este cerinta ca oferta concurenta sa provina de la un furnizor cunoscut si serios, de la un furnizor apt sa-si respecte angajamentele asumate. Referintele la seriozitatea, loialitatea, notorietatea si buna-credinta a tertului ofertant trebuie incluse in continutul clauzei ofertei concurente deoarece numai astfel vor putea fi inlaturate ofertele neconcludente, cele de complezenta si cele trucate.

Clauza pactum-de-lege-utenda: Clauza prin care contractantii determina sau aleg legea ce va governa raportul lor juridic obligational.

Clauza penala: Acea conventie prin care partile evalueaza anticipat daunele-interese contractuale.

Despagubirile se stabilesc de regula intr-o suma forfetara.

Clauza penala poate fi stipulata intr-o clauza expresa cuprinsa in contractul din care se naste raportul de obligatii sau intr-o conventie ulterioara, incheiata inainte de neexecutarea obligatiilor.

Clauza primului refuz: Stipulatia contractuala in temeiul careia unul dintre contractanti se obliga fata de celalalt contractant sa-i propuna a realiza impreuna in viitor, o anumita operatie comerciala cu preferinta fata de orice alt client, iar in cazul unui refuz al beneficiarului ofertei, cealalta parte ramane libera sa trateze cu oricare alt client.

In cazul includerii intr-un contract a acestei clauze, este util sa se institui raspunderea contractuala a promitentului in cazul in care acesta ar incerca sa lipseasca de orice continut dreptul de preferinta al beneficiarului, propunandu-i conditii de contractare vadit inacceptabile.

De asemenea, daca beneficiarul refuza conditiile normale oferite de promitent, acesta din urma nu este necesarmente obligat sa propuna tertului incheierea contractului in conditii similare, ci este liber sa-i ofere alte conditii de contractare; daca insa negocierea cu tertul este de natura sa conduca la acordarea de catre promitent a unor conditii vadit mai favorabile acestuia, perfectarea contractului devine posibila numai dupa ce promitentul face o noua oferta beneficiarului clauzei continuand conditiile modificate, care este de asemenea refuzata de catre destinatar.

Prin clauza primului refuz se poate institui interdictia pentru promitent de a face orice demersuri comerciale fie ele chiar prospective cu referire la terti mai inainte sa fi adresat oferta de contractare beneficiarului si anterior ca acesta sa fi formulat primul refuz cu referire la acea oferta. S-a admis insa ca, in absentia unei asemenea interdictii, promitentul este liber sa intreprinda sondaje de piata.

Clauza rebus-sic-standibus: Potrivit acestei clauze, ori de cate ori pe parcursul executarii contractului apar evenimente imprezibile ce schimba esential circumstantele existente (indeobste cele de natura economica) la momentul perfectarii contractului facand inacceptabil de oneroasa prestatia asumata de catre una din parti, organul de jurisdictie, la cererea partii repective poate proceda la resezarea contractului inarmonie cu noile circumstante sau, daca o atare resezare nu este posibila, chiar la desfiintarea contractului, dispunand totodata limitarea corespunzatoare a responsabilitati debitorului.

Clauza rezolutorie: Clauza ce arata conditiile in care partea indreptatita poate promova actiunea in rezolutiune.

Clauza anticipatorie: Clauze ce apar in cadrul unui antecontract, fiind cele prin care partile promitente convin ca, in temeiul promisiunii sinalagmatice asumate - si in considerarea viitoarei perfectari a contractului promis - sa procedeze cu anticipatie la executarea in fapt a unor prestatii specifice contractului promis pe care s-au angajat sa-l incheie in viitor, urmand ca aceste prestatii sa produca efecte si in drept abia atunci cand se va incheia contractul promis, iar in caz de neincheiere a acestui contract, prestatiile efectuate anticipat sa fie restituite.

Astfel de clauze anticipatorii, obisnuite in antecontractele de vanzare-cumparare imobiliara, sunt:

- clauza privind plata anticipata a pretului (sau a unei parti din pretul) convenit pentru instrainarea promisa,

- clauza privind transmiterea anticipata a imobilului in stapanirea de fapt si in folosinta promitentului-dobanditor,

- clauza concedarii dreptului de a construi (in baza caruia promitentul-dobanditor poate fi indreptatit sa construiasca pe terenul promis, ori sa aduca modificari, adaugiri, supraetajari etc. la constructia existanta si promisa a-i fi instrainata).

Clauza asiguratorie: Prevederi contractuale convenite de parti pentru a evita sau a neutraliza riscurile valutare sau nevalutare la care se expun pe durata executarii contractului.

Potrivit criteriului ce are in vedere felul riscurilor vizate, se disting:

- clauze de asigurare impotriva riscurilor valutare,
- clauze de asigurare impotriva riscurilor nevalutare avand prioritar natura economica,
- clauza de forta majora.

Dupa criteriul finalitatii urmarite, clauzele asiguratorii pot fi grupate in clauze de mentinere a valorii contractului (grupa de clauze impartita in

- clauze pur monetare,
- clauze de mentinere a puterii de cumparare a monedei de plata, si
- clauze de adaptare a contractului la noile imprejurari).

Clauza asiguratorie pentru contracararea riscurilor nevalutare: Riscurile nevalutare pot avea o natura diversa si se pot infatisa in variate specii.

Cel mai frecvent, ele se manifesta sub forma riscului de pret. Intr-adevar, pe piata se produce o permanenta fluctuatie a preturilor care uneori este cauzata de fluctuatiile monetare, iar alteori de imprejurari diverse.

Riscul de pret poate fi neutralizat prin stipularea de catre parti in continutul contractului lor a clauzelor de recalculare sau de postcalculare a pretului.

Exista si alte riscuri ce pot surveni ca urmare a aparitiei pe parcursul executarii contractului, a unor imprejurari noi de natura sa modifice conditiile de executare a contractului.

Aceste riscuri pot fi evitate prin inserarea in contract a unor clauze de adaptare a acestuia la noile imprejurari, precum:

- clauza clientului cel mai favorizat;
- clauza ofertei concurente;
- clauza de hardship (sau de imprevizune);
- clauza de forta majora,
- clauze preventive fata de diverse masuri de protectie a concurentei.

Clauza ce vizeaza ambalarea si marcarea: Cu privire la ambalaj, partile trebuie sa stipuleze o clauza din care sa rezulte felul acestuia, daca el trece in proprietatea cumparatorului sau ramane in proprietatea vanzatorului, iar pentru aceasta ultima ipoteza sa se arate termenul de returnare si in sarcina cui se afla cheltuielile ocazionate de o asemenea operatiune.

Totodata, aceasta clauza va cuprinde mentiuni si cu referire la pretul ambalajului (mai ales daca ambalajul ramane la cumparator), precum si masurile de protectie a marfii care se

livreaza vrac (neambalata).

Cat priveste marcarea ambalajului, se va preciza continutul marcajului si limba sau codul in care se face marcajul.

Clauza cu privire la expeditia, transportul si asigurarea marfii in timpul transportului:

Incarcarea marfii in mijlocul de transport la locul de expeditie, descarcarea ei la locul de destinatie, ca si transportul acesteia la destinatia indicata de cumparator, precum si asigurarea sa pe timpul transportului comporta importante cheltuieli.

De aceea, prin contract, partile trebuie sa precizeze modul de distribuire a acestor cheltuieli fie stipuland o clauza distincta in acest sens, fie trimitand la o uzanta standardizata ce rezolva o atare problema.

Clauze de adaptare a contractului la noile imprejurari: Tip de clauze de mentinere a valorii contractului.

Sunt stipulatii ce vizeaza intreg ansamblul contractual fiind de natura sa conduca la reasezarea lui in noi parametri. Ele se refera atat la prestatia monetara, cat si la alte drepturi si obligatii generate de contract pe seama partilor, precum:

- termeni privind cantitatea si calitatea marfii,
- conditiile de livrare a marfii,
- conditiile de plata etc.

Astfel de clauze sunt:

- clauza ofertei concurente,
- clauza clientului cel mai favorizat,
- clauza de hardship,
- clauzele de protectie a concurentei.

Alaturi de acestea, mai pot fi luate in considerare si clauzele de ajustare cantitativa si de forta majora.

Clauza de agravare a raspunderii: Suntem in prezenta agravarii raspunderii atunci cand, prin acordul de vointa al partilor, debitorul isi asuma raspunderea si in ipoteza cand neexecutarea de catre el a prestatilor la care s-a obligat se va datora unor cazuri de forta majora determinate.

Sunt clauze de agravare a raspunderii si acelea prin care debitorul isi asuma anumite obligatii suplimentare, pe langa cele obisnuite intr-un contract.

Nu sunt valabile clauzele de agravare a raspunderii prin care unele obligatii de mijloace se transforma in obligatii de rezultat.

Clauze de asigurare impotriva riscurilor valutare: Tip de clauze asiguratorii.

Numite si clauze de variatie a schimbului, acestea urmaresc ca finalitate principala mentinerea valorii contractului.

Fac parte din aceasta grupa:

- clauza aur,
- clauzele de consolidare valutare,

- clauza de optiune a monedei liberatorii,
- clauza de optiune a locului de plata etc.

Clauza de indexare: Clauza contractuala ce prevede corelarea unei valori economice cu o alta valoare economica, in vederea mentinerii in timp a valorii reale a obligatiilor contractuale.

Indicii economici de indexare care se stabilesc in asemenea clauze sunt:

- cursul la zi a unei monede straine,
- pretul la zi a unor bunuri sau servicii de prima necesitate (paine, carne, transport pe calea ferata),
- pretul metalelor pretioase.

Aceste clauze opereaza imediat, restabilindu-se automat echilibrul prestatiilor pecuniare (prin aceasta se deosebeste de clauzele de revizuire, care stabilesc doar obligatia reexaminarii contractului).

Clauze de mentinere a puterii de cumparare a monedei de plata: Tip de clauze de mentinere a valorii contractului.

Sunt considerate a fi clauze de acest gen stipulatiile contractuale menite sa prezeve valoarea corelatiei existenta la momentul perfectarii contractului intre quantumul obligatiei pecuniare a uneia din parti si pretul real al bunurilor si serviciilor pe o anumita piata.

Astfel de clauze sunt:

- clauzele de revizuire a pretului, si
- clauzele de postcalculare a pretului.

Clauze de recalculare a pretului: Sinonime - clauze de revizuire a pretului, clauze de indexare a pretului, clauze de escaladare a preturilor, clauza de pret mobil.

Tip de clauze asiguratorie pentru contracararea riscurilor nevalutare.

Stipulatia contractuala prin care partile convin ca atunci cand, intre momentul perfectarii contractului lor si acela al executarii lui, survin modificari semnificative ale pretului materiilor prime, energiei, fortei de munca sau alte elemente avute in vedere la stabilirea pretului contractual (precum primele de asigurare, tarifele de transport, tarifele de depozitare a marfii in magazii generale, antrepozite sau pe docuri etc.) oricare dintre ele (parti) sa fie indreptatita sa procedeze la recalcularea acestuia (adica a pretului contractual).

Aceasta clauza se poate prezenta in trei variante:

- Clauza de recalculare cu indexare unica (sau speciala; in aceasta varianta, pretul contractual este raportat la pretul curent al unei unitati de masura uzuale al unui produs de baza, aprioric determinat de parti, precum: tona de carbune, tona de cereale Kw/ora etc; de asemenea, contractantii pot fixa ca element de raportare a pretului, deci ca etalon, si un indice statistic calculat ca valoare medie prin care se exprima sintetic evolutia preturilor pentru un grup de produse care pot fi selectate de parti in acest scop dintr-o singura ramura economica sau din diferite ramuri economice; este necesar ca partile sa indice documentul pe baza caruia a fost stabilit etalonul, care poate fi: jurnalul unei burse de marfuri, jurnalul unei camere de comert sau al unei organizatii profesionale, o publicatie oficiala);

- Clauza de recalculare cu indexare cumulativa (sau complexa; o astfel de clauza este compatibila cu situatia in care pretul contractual este dependent de valoarea unei pluralitati de elemente de referinta considerate cumulativ, cum ar fi materiile prime, materialele, forta de munca etc., care se subsumeaza in valoarea obiectului contractului; metoda indexarii cumulative comporta, in mod necesar, o formula de calcul adecvata finalitatii urmarite de partile contractante; aceasta formula trebuie indicata de ele, urmand ca revizuirea pretului sa fie infaptuita prin efectuarea calculelor cerute de acea formula);

- Clauza de recalculare a pretului cu indexare generala (aceasta varianta urmareste ca finalitate mentinerea puterii globale de cumparare a monedei de plata - liberatorii -, presupunand raportarea pretului contractual la valoarea tuturor bunurilor si serviciilor ce pot fi procurate, intr-o zona geografica determinata cu suma de bani in care se exprima acel pret; metoda rar utilizata).

Clauze necesare: Stipulatiile contractuale ce au caracter esential pentru calificarea raportului obligational ca realitate juridica, pentru definirea naturii juridice a contractului si a continutului sau economic.

Nu toate clauzele necesare sunt insa esentiale.

Asemenea clauze privesc identitatea partilor si a reprezentantilor lor autorizati (atunci cand este cazul), continutul economic al operatiunii comerciale realizata prin contract, unele aspecte referitoare la executarea acestuia, dreptul ce-i este aplicabil si jurisdicia competenta sa solutioneze eventualele diferende dintre partenerii contractuali.

Clauze necesare sunt:

- clauza privind partile contractante,
- clauze referitoare la obiectul contractului,
- clauze referitoare la cantitatea marfii,
- clauze referitoare la calitate,
- clauze referitoare la reclamatii de cantitate si calitate,
- clauze ce vizeaza ambalarea si marcarea,
- clauze prin care se stabilesc obligatia de livrare a marfii si termenele de livrare, precum si
- clauze privind modalitatile de livrare, locul unde aceasta (livrarea) urmeaza a se face, cui revine obligatia de a suporta cheltuielile de livrare, cine suporta riscurile aferente livrarii etc.;
- clauze cu privire la expeditia, transportul si asigurarea marfii in timpul transportului,
- clauze referitoare la obligatia de preluare a marfii,
- clauze referitoare la pret.

Clauze privind aspecte strict juridice ale contractului comercial: Prin astfel de clauze partile stabilesc reperele raspunderii lor pentru felul cum isi executa obligatiile contractualmente asumate, determina legea aplicabila contractului lor si hotarasc jurisdicia la care inteleg sa supuna spre solutionare eventualele diferende ce s-ar putea ivi intre ele cu referire la executarea contractului.

Aceste clauze nu sunt absolut indispensabile in continutul contractului.

Ele urmaresc ca finalitate sa defineasca sanctiunile la care se expune contractantul care nu-si executa sau isi executa defectuos prestatia asumata, sa determine legea care guverneaza contractul si jurisdicia competenta sa solutioneze eventualele diferende generate de contract.

Astfel de clauze sunt:

- clauzele referitoare la raspunderea contractantilor,
- clauze referitoare la legea aplicabila contractului,
- clauze privind jurisdicia competenta sa solutioneze eventualele litigii dintre parti.

De asemenea, partile pot stipula o clauza prin care sa interzica transmiterea catre terte persoane de catre una din parti a bunurilor ce formeaza obiectul contractului, fara consimtamantul celeilalte parti.

Sau se poate stipula o clauza in virtutea careia partile isi asuma reciproc obligatia de a se informa una pe cealalta in caz de reorganizare sau de schimbare a atributelor de identificare (denumire, sediu, forma juridica).

Totodata, partile pot stipula o clauza prin care sa declare caduce, pe data perfectarii contractului, documentele preparatorii incheiate in timpul negocierilor si sa mentina ca valabile numai pe acelea dintre respectivele documentel despre care fac mentiune expresa ca se integreaza in contract.

De asemenea, este obligatorie inscrierea in contract a urmatoarelor mentiuni:

- numarul de exemplare in care se redacteaza contractul (minimum doua) si ca fiecare parte primeste cel putin un exemplare;
- limba in care este redactat contractul (daca este nevoie) si exemplarul de referinta pentru ipoteza aparitiei unor neintelegeri intre parti cu referire la interpretarea contractului;
- data (anul, luna si ziua) si locul perfectarii lui;
- data semnarii contractului de catre toate partile (care marcheaza momentul perfectarii lui);
- felul cum a fost perfectat contractul (anume daca el s-a incheiat intre prezenti sau intre absenti);
- in cazul in care contractul se incheie intre absenti se va preciza data ofertei si respectiv data acceptarii, fiind necesar ca atat oferta, cat si acceptarea sa fie facuta de catre emitent sau de catre reprezentantul autorizat al acestuia.

De regula, in contractele ce contin ca obligatie caracterizanta o obligatie de a face se stipuleaza clauze best efforts.

Clauze referitoare la calitate: Din continutul contractului de comert international nu pot lipsi - daca obiectul acestui contract este o prestatie constand in livrarea unei cantitati de marfa - clauze referitoare la calitatea marfii respective si la modurile de determinare a acelei calitati.

Este deci necesar ca prin contract partile sa indice calitatea marfii, locul, momentul si modul de determinare a acesteia, precum si documentul care o atesta.

Debitorul obligatiei de livrare a marfii obiect al contractului raspunde pentru corecta indeplinire a stipulatiilor contractuale privind calitatea acelei marfi.

Prin instituirea acestei responsabilitati - de altfel intru totul fireasca - contractul de comert devine ceea ce normal el trebuie sa fie, un instrument eficace de asigurare a calitatii marfii la care se refera.

Metodologia de determinare a calitatii se stabileste de parti printr-o clauza expresa inserata in contract. In cuprinsul acelei clauze se va preciza:

- partea care propune specificatiile de calitate,

- natura acestor specificatii,
- termenele si modalitatile de aprobare de catre cealalta parte,
- precum si consecintele ce le au asupra contractului eventualele modificari ulterioare ale respectivelor specificatii.

Pentru a se proteja impotriva riscurilor unei livrari neconforme calitativ cu prevederile contractului, partile stipuleaza de regula obligatia exportatorului de a alatura marfii livrate atestate de calitate, de garantie, buletine de analiza, cartea tehnica a produsului (pentru cele de folosinta indelungata) sau alte documente de certificare a calitatii.

Este recomandabil ca in cuprinsul contractului de comert international sa se stipuleze si clauze precise referitoare la controlul si receptia calitativa a marfii.

In vederea asigurarii unui control al calitatii efectuat cu profesionalism si obiectivitate, partile pot apela la serviciile unei societati sau unui organism specializat pe activitati de acest gen (spre exemplu, ROMCONTROL).

Clauza referitoare la efectuarea controlului privind calitatea marfii va cuprinde si o mentiune cu referire la locul unde va fi exercitat respectivul control, modalitatea tehnica de realizare a controlului, precum si documentele de control pe care cumparatorul isi va putea fonda o eventuala reclamatie de calitate.

Controlul poate fi efectuat la locul de fabricatie a marfii sau la locul de destinatie a acesteia.

Totodata, prin contract se va stipula o clauza referitoare la modul de distribuire intre parti a cheltuielilor ocazionate de indeplinirea operatiunilor de control a calitatii marfii. In acest sens, partile au libertatea sa-si inuseasca o regula INCOTERMS pe care nu sunt obligate sa o reproduca in cuprinsul contractului, fiind suficienta simpla trimitere la ea.

Partile contractante trebuie sa stipuleze o clauza referitoare la obligatia furnizorului privind garantia pentru calitatea marfii in cuprinsul careia sa se precizeze totodata si termenul de garantie, precum si modul cum urmeaza a fi remediate eventualele deficiente calitative constatate de cumparator ca si sanctiunea la care se expune debitorul acestei obligatii in cazul nesocotirii ei.

De asemenea, este recomandabil ca partenerii contractuali sa insereze in continutul contractului si o clauza privind conditiile de acordare a asistentei tehnice, de servire si de livrare de piese de schimb, ori de cate ori pentru astfel de operatii nu se perfecteaza intelegeri separate.

Clauze referitoare la obligatia de preluare a marfii: Contractul de comert trebuie sa contina o clauza prin care sa se clarifice diferitele aspecte legate de indeplinirea de catre cumparator a obligatiei de preluare a marfii, precum si o clauza ce sa stabileasca conditiile in prezenta carora cumparatorul poate refuza executarea acestei obligatii.

Clauze referitoare la pret: Regula este ca partenerii contractuali determina prin contract pretul ca valoare totala, dar si pe unitatea de produs. Aceasta regula nu are insa valoare absoluta, pretul putand fi determinat sau determinabil.

Sunt destul de frecvente cazurile cand pretul este considerat de parti ca fiind numai determinabil. Intr-o atare ipoteza, partile trebuie sa precizeze printr-o clauza contractuala criteriile pe baza carora urmeaza a se calcula ulterior pretul, stabilind ca repere in acest sens

o limita inferioara si o limita superioara intre care trebuie sa se situeze pretul definitiv.

Partile sunt libere sa stipuleze in contract orice clauze privind stabilirea si plata pretului. Astfel, este posibil ca vanzatorul sa acorde cumparatorului o reducere de pret prestabilita daca acesta din urma achita, pana la o anumita data (anterioara scadentei convenite), intreaga suma ce datoreaza cu titlu de pret.

Desi obligatia de plata a pretului este subinteleasa in orice contract in care plata pretului reprezinta cauza obligatiei asumata de una dintre parti, totusi din ratiuni ce tin de securitatea juridica si certitudinea raportului obligational, in contractele de comert trebuie stipulata clar aceasta obligatie in sarcina partii care se indatoreaza sa o execute.

Totodata, trebuie sa se mentioneze si conditiile de executare a obligatiei mentionate, precizandu-se:

- modalitatea de plata (acreditivul documentar, incaso etc.);
- modul de garantare a platii;
- data si locul platii;
- documentele necesare efectuarii acesteia;
- instrumentele de plata.

In fine, atunci cand se pune problema imputatiei platii, este necesar ca partile sa stipuleze o clauza prin care sa convina asupra ordinii de stingere a debitelor. O astfel de intelegere va avea prioritate in aplicarea fata de dispozitiile legale incidente.

Clauze referitoare la reclamatii de cantitate si calitate: Stipularea prin contractul de comert a clauzelor privind cantitatea si calitatea marfii comporta in mod necesar ca acele clauze sa fie intregite prin alte clauze referitoare la conditiile, termenele si modalitatile de rezolvare a reclamatilor ce vizeaza lipsurile cantitative si calitative.

Astfel de clauze vor preciza in esenta continutul care se cere sa-l aiba reclamatia (de cantitate sau de calitate), documentele ce trebuie sa insoteasca o atare reclamatie, obligatiile ce incumba cumparatorului pana la solutionarea reclamatiei (spre exemplu, conservarea marfii, pastrarea marfii etc.), procedura de comunicare a reclamatiei.

Cat priveste termenele de formulare a reclamatilor, acestea este necesar sa fie corelate cu celelalte termene stipulate prin contract referitor la receptia cantitativa si calitativa, precum si cu termenele de garantie (in cazul marfurilor pentru care partile au convenit asemenea termene).

In fine, prin contract se va preciza termenul acordat vanzatorului pentru a comunica raspunsul sau cumparatorului cu privire la reclamatia formulata de acesta din urma.

